

Rusijos karas Ukrainoje:
verslui svarbių teisės aktų apžvalga

2023 m. liepa

Rusijos karas Ukrainoje paskatino precedento neturintį viso pasaulio šalių atsaką – ekonomines sankcijas ir kitas ribojamąsias priemones Rusijos ir Baltarusijos subjektams. Jų poveikį jaučia ir Lietuvos įmonės, turinčios verslus ar kitokius verslo santykius tose šalyse. Tokioms įmonėms šiuo metu kyla įvairių teisinių klausimų, kaip pavyzdžiui verslo nutraukimo ar veiklos perkėlimo, sutarčių vykdymo ir kt., todėl, šiuo naujienlaiškiu padėsime Jums sekti verslui svarbius teisės aktus ar jų pakeitimus Europoje, Lietuvoje, Ukrainoje, Rusijoje ir Baltarusijoje.

Europos Sąjungos atsakas

- 2023 m. birželio 23 d. ES Taryba priėmė vienuoliktąjį sankcijų Rusijai **paketa**, kuriuo:
 - išplečiami konkrečių prekių ir technologijų, kurioms taikomos sankcijos, pardavimo, tiekimo, perdavimo ar eksporto į tam tikras trečiąsias šalis ribojimai;
 - išplečiamas tranzito draudimas, įtraukiant tam tikras jautrias prekes (pvz., pažangiąsias technologijas, aviacijai reikalingas medžiagas), iš ES į trečiąsias šalis eksportuojamas per Rusiją;
 - apribojamas mūšio lauke Ukrainoje rastų 15-os technologijų arba joms pagaminti reikalingos įrangos eksportas;
 - sugriežtinami geležies ir plieno importo apribojimai;
 - uždraudžiama parduoti, licencijuoti ar perduoti intelektinės nuosavybės teisės ir prekybos paslaptis, susijusias su sankcionuotomis prekėmis;

- nustatomas visiškas eksporto draudimas tam tikrų tipų mašinų sudedamosioms dalims;
- išplečiamas prabangių automobilių eksporto draudimas, įtraukiant visus naujus ir naudotus automobilius, kurių varikliai viršija tam tikrą dydį (> 1 900 cm³), ir visas elektrines ir hibridines transporto priemones;
- visiškai uždraudžiama gabenti prekes į ES sunkvežimiams su Rusijos priekabomis ir puspriekabėmis;
- draudimas įplaukti į ES uostus laivams, importuojantiems iš Rusijos naftą pažeidžiant nustatytus draudimus ir tvarką.

-
- 2023 m. gegužės 17 d. Europos Taryba sukūrė karo Ukrainoje žalos registrą:
 - Europos Taryba žengė pirmą žingsnį kuriant būsimą tarptautinį žalos atlyginimo mechanizmą Ukrainos aukoms, nukentėjusioms nuo Rusijos invazijos. Jame bus galima registruoti ukrainiečių ir jų valstybės reikalavimus dėl kompensacijos nuo Rusijos invazijos pradžios (2022 m. vasario 24 d.).

Lietuvoje

- Paskelbtos praktinės [gairės](#) ekonominės veiklos vykdytojams, kurios padės aptikti bandymus apeiti sankcijas:
- bendradarbiaudamos tarpusavyje penkios pasienio valstybės – Estija, Latvija, Lietuva, Suomija ir Lenkija – parengė bendras praktines gaires ekonominės veiklos vykdytojams, kurios padės aptikti ES įvestų sankcijų apėjimo atvejus ir užkirsti kelią tokiems bandymams;
- gairėse pateiktos rekomendacijos kaip atlikti tinkamą rizikos vertinimą, identifikuoti savo klientų ir verslo partnerių galimą pažeidžiamumą sankcijoms.

- 2023 m. liepos 11-12 d. NATO viršūnių susitikime Vilniuje sukonkretinta Aljanso pozicija dėl Ukrainos narystės NATO:
 - panaikintas reikalavimas Ukrainai parengti narystės veiksmų planą;
 - įsteigta [NATO ir Ukrainos taryba](#), kurioje Aljanso narės ir Ukraina dalyvauja kaip lygiaverčiai dalyviai, siekdami skatinti politinį dialogą, įsitraukimą, bendradarbiavimą ir Ukrainos siekį tapti NATO nare;
 - NATO patobulino savo Visapusiškos pagalbos paketą (angl. *Comprehensive Assistance Package*) iki [daugiametės programos](#), „kuria siekiama padėti Ukrainai pereiti nuo sovietinių laikų prie NATO standartų“;
 - G7, kuriai priklauso Jungtinės Valstijos, Jungtinė Karalystė, Kanada, Japonija, Italija, Prancūzija ir Vokietija, paskelbė „Bendrą paramos Ukrainai deklaraciją“. [Deklaracija](#) siekiama patraukti Rusiją atsakomybėn, siekti reformų Ukrainoje, pasiūlyti Ukrainai papildomą pagalbą tolesnės agresijos atveju ir padidinti karinę bei finansinę pagalbą Ukrainai.

Ukrainoje

- Europos Komisija toliau integruoja Ukrainą į ES bendrąją rinką:
 - 2023 m. birželio 6 d. Livive už transportą atsakinga Europos Komisijos narė Adina Vălean ir Oleksandras Kubrakovas, Ukrainos ministro pirmininko pavaduotojas ir Bendruomenių, teritorijų ir infrastruktūros plėtros ministras pasirašė [susitarimą](#) dėl Ukrainos prisijungimo prie Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) programos. Šiuo susitarimu Ukrainos projektų plėtotojams bus suteikta galimybė teikti paraiškas dėl ES finansavimo transporto, energetikos ir skaitmeninės srities bendro intereso projektams.

Rusijoje

- Toliau sunkinamas verslo pasitraukimas iš Rusijos: priimti teisės aktai darantys įtaką priešpriešinių sankcijų režimo poveikiui standartiniam arba supaprastintam likvidavimui:
 - 2022 m. spalio 15 d. RF prezidento [dekretu](#) Nr. 737 nustatyta prievolė akcininkams, iš „nedraugiškų“ valstybių, gauti Vyriausybės komisijos pritarimą dėl likvidavimo pajamų, viršijančių 10 mln. rublių per mėnesį, paskirstymo.
- Apribojamas dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių su „nedraugiškomis“ valstybėmis taikymas:
 - šią [iniciatyvą](#) 2023 m. kovo viduryje parengė Rusijos užsienio reikalų ministerija ir Rusijos finansų ministerija kaip atsakomąją priemonę dėl Rusijos įtraukimo į mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikcijų sąrašą (vadinamąjį „ES juodąjį sąrašą“);
 - numatyta, kad mokesčių lengvatų tarifai, nustatyti dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse, nebus taikomi vadinamųjų „pasyviųjų“ rūšių pajamų išmokoms iš Rusijos į JAV, Jungtinę Karalystę, Japoniją, Kanadą, ES ir kitas valstybes, įgyvendinusias sankcijas Rusijai. Todėl bus taikomi tik standartiniai mokesčių tarifai, pavyzdžiui 15 % GPM tarifas dividendams (vietoje 5 % arba 10 %);
 - šie standartiniai mokesčių tarifai bus taikomi nepriklausomai nuo mokėjimų sumų ir Vyriausybės komisijos specialių leidimų buvimo ir (arba) nebuvimo (t. y. net ir mokėjimams, kurių suma mažesnė nei 10 mln. rublių per mėnesį ir kuriems nereikia specialaus leidimo bus taikomas GPM).

Baltarusijoje

- Baltarusijos vyriausybės [nutarimu](#) Nr. 412, kuriuo iš dalies keičiamas nutarimas Nr. 700, pratęstas ir išplėtas maisto produktų embargas:
 - nustatyto prekių importo ir pardavimo draudimo terminas pratęsiamas iki 2023 m. gruodžio 31 d.;
 - atnaujintas draudžiamų prekių iš tam tikrų „nedraugiškų“ valstybių [sąrašas](#). Nuo 2023 m. liepos 1 d. papildomas draudimas taikomas šioms prekėms, kurių kilmės šalis yra Lietuva arba Lenkija ir (arba) kurios yra pagamintos Lietuvoje arba Lenkijoje:
 - 1) alus;
 - 2) kiti fermentuoti gėrimai (pvz., sidras, kriaušių sidras, midaus gėrimas), fermentuotų gėrimų mišiniai ir fermentuotų bei nealkoholinių gėrimų mišiniai.
 - naujajame sąraše nurodytos prekės gali būti klasifikuojamos kaip draudžiamos ne tik pagal jų kilmės vietą, bet ir pagal žaliavų kilmės vietą bei galutinės produkcijos pagaminimo vietą;
 - nuo 2023 m. liepos 1 d. įvedama išimtis, leidžianti Baltarusijoje pardavinėti uždraustas prekes, jei jos buvo konfiskuotos ar kitaip paimtos įgyvendinant nutarimą Nr. 700.

Daugiau informacijos:

Vilija Vaitkutė Pavan

Partnerė

vilija.vaitkute.pavan@ellex.legal

Tel. +370 698 82026

Rūta Jasilionė

Asocijuotoji partnerė

ruta.jasilione@ellex.legal

Tel. +370 618 28305

Miglė Mackevičiūtė

Jaunesnioji teisininkė

migle.mackeviciute@ellex.legal

Tel. +370 600 30747